

(63. 9.)

MEMORIE VAN ANTWOORD.

(Ingezonden bij brief van 16/19 Maart 1889.)

De critiek in de algemeene beschouwingen tegen het wetsontwerp ontwikkeld, heeft betrekking:

- 1°. op de feiten en voorstellingen, welke tot de indiening van het wetsontwerp hebben geleid, en
- 2°. op het doel der voorgestelde maatregelen.

§ 1. Margarineboter, zoo luidde de stelling der Memorie van Toelichting, wordt nu en dan ten verkoop aangeboden onder den valschen naam van boter of met roomboter vermengd, om voor het surrogaat of het mengsel de prijzen van echte en onvervalschte boter te bedingen. Dit aan het wetsontwerp ten grondslag liggende feit, namelijk de opzettelijke vermenging van boter met of de arglistige vervanging daarvan door haar surrogaat, is ook door de meest besliste tegenstanders van het ontwerp niet weersproken. Er is dus eene op groote schaal gedreven onrechtmatige praktijk geconstateerd, en dit is het standpunt, van waaruit de voorgestelde maatregelen moeten worden beoordeeld.

Die onrechtmatige praktijk heeft, naar de overtuiging van de voorstanders van dit ontwerp, een drukkenden invloed uitgeoefend op de boterprijzen, hetgeen wordt bevestigd door het feit, dat, naarmate de margarine-industrie in omvang en beteekenis toenam, de prijzen der boter achteruitgingen. Niet juist is toch de bewering, dat zij reeds daalden, voordat de handel in kunstboter ontstond. Blijkens de in de bijlage A voorkomende opgaaf van prijzen van 1869-1879 zijn zij, althans wat betreft de hoofdsoorten, namelijk de Friesche en Normandische boter, niet afgenomen vóór 1878 of 1879.

Vele leden meenden echter de oorzaak van den achteruitgang van onzen boterhandel elders te moeten zoeken. Zij noemden behalve de volkomen geoorloofde openlijke concurrentie van de margarineboter, de verouderde methode van boterbereiding nog hier te lande in zwang, de zorgeloosheid en onzindelijkheid, ja zelfs de knoeierijen met andere toevoegingen dan van margarine bijv. met stroop, suiker, meel enz.

Het verdient opmerking, dat naarmate het misbruik van den naam boter toenam en daarvoor in ruimere mate werd uitgegeven wat geen boter is, ook de Nederlandsche zuivelbereiding in een ongunstiger daglicht werd gesteld. Er mag echter op gewezen worden dat de mindere waardigheid van het artikel ook in hooge mate wordt veroorzaakt niet alleen door de mindere waarde van de vervalschte waar, doch ook door de onzekerheid of de aangeboden waar al dan niet vervalscht is. Wanneer het bekend is, dat een artikel op groote schaal vervalscht wordt, zonder dat de koper in staat is die vervalschte waar terstond van de onvervalschte te onderscheiden, dan zal zich steeds het feit voordoen, dat ook de zuivere echte waar daardoor belangrijk in waarde daalt, zelfs wanneer zij volkomen aan de te stellen eischen beantwoordt.

De ondergeteekenden zullen echter niet betwisten, dat de Nederlandsche boterfabricage al te zeer op haren ouden roem heeft geteerd en zich eenigermate, met name door de Deense concurrentie, heeft laten overvleugelen, maar juist het feit, dat de zuivelnijverheid reeds eene ernstige mededinging van buiten had te doorstaan, maakt het des

te waarschijnlijker, dat de concurrentie door verkoop van kunstboter onder den naam van roomboter haar gevoelig heeft benadeeld. Er bestaat dus alleszins aanleiding voor de Regeering om na te gaan, of daartegen harerzijds geen maatregelen behooren te worden genomen. Hoe men er toe gekomen is in het voorstellen daarvan een streven te zien, om de kunstboterindustrie in de schatting van het publiek te declineeren, is den ondergeteekenden niet wel verklaarbaar. Wat in het Verslag wordt gezegd over de groote vlucht, welke die industrie genomen heeft, is geheel in overeenstemming met de feiten (zie bijlage B). Maar juist omdat die industrie krachtig bloeit, kan haar zonder bezwaar de eisch worden gesteld, dat zij ter markt kome onder haar eigen naam met vermindering van zelfs den schijn van bedrog. Bovendien kan er geene betrekking worden gezien tusschen de opmerking van het Verslag, dat de margarinefabrikanten zich niet aan bovenbedoelde praktijken hebben schuldig gemaakt, en de voorgedragen Regeeringsmaatregelen. In de Memorie van Toelichting toch wordt tegen de margarinenijverheid geene beschuldiging geuit, terwijl het ook wel bij niemand zou opkomen om wanneer bij voorbeeld de in het Verslag terloops besproken maatregelen werden voorgesteld om knoeierijen van boter met stroop, suiker of meel tegen te gaan, daarin eene geringschatting van de suikerindustrie of meelindustrie te erkennen.

§ 2. Wat nu in de tweede plaats betreft het doel der voorgestelde maatregelen, de voorstelling daarvan gegeven op blz. 2 van het Voorloopig Verslag is slechts juist voor zooveel betreft het in de eerste plaats genoemde doel, het tegengaan van de *oneerlijke* concurrentie van de kunstboterindustrie tegenover den boterhandel. Dat het de ondergeteekenden ook zou te doen zijn om de koopers tegen bedrog te vrijwaren is eene minder juiste voorstelling niet slechts van de tegenstanders, maar, blijkens blz. 5 van het Voorloopig Verslag, ook van sommige voorstanders van het ontwerp. De ondergeteekenden zijn zich echter niet bewust daartoe aanleiding gegeven te hebben. In § 2 der Memorie van Toelichting is, meenen zij, aangetoond, dat al kan het indirecte gevolg van dit wetsontwerp zijn, dat de koper tegen het bedrog van den verkoper wordt beschermd, eene dergelijke bescherming toch in den regel door den gewonen strafwetgever behoort te worden verleend.

De bepalingen van dit ontwerp staan niet tot die van de artt. 329 en 330 van het Wetboek van Strafrecht als bijzondere tot algemeene bepalingen. Die artikelen zijn van repressieven aard, evenals die van het ontwerp door den Minister Du Tour voorgesteld (Gedrukte stukken 1885/86, n°. 154). De voorstellen der ondergeteekenden daarentegen hebben ten doel, eene politiewet in het leven te roepen, en dragen niet een repressief, maar een preventief karakter.

Dat de bepalingen van het Wetboek van Strafrecht aanvulling zouden behoeven, is nog niet bewezen, en met het betoog van den Minister MODDERMAN in de zitting van de Tweede Kamer van 5 November 1880 (*Handelingen*, blz. 564) dat op verreweg de meeste gevallen van bedrog de aangehaalde artikelen toepasselijk zouden zijn, kunnen de ondergeteekenden zich wel vereenigen. Mocht het evenwel blijken, dat die bepalingen niet voldoende zijn tot beteugeling van het bedrog van verkoopers, hetzij dan van boter of van margarine of wel van andere waren, dan zal aanvulling van het Wetboek van Strafrecht in overweging moeten komen. Daarmede heeft echter deze wet niet te maken.

Evenmin als tot bescherming tegen bedrog van den koper strekt het ontwerp tot voorkoming van vervalsching van levensmiddelen. In het Verslag wordt gevraagd waarom geen bepalingen werden voorgesteld tegen vermenging van koffie met chicorei en van meel met krijt (blz. 2 van het Verslag), en waarom niet werd opgetreden tegen knoeierijen in den boterhandel met stroop, suiker, meel enz. (blz. 3). Door deze vragen werd, naar het schijnt, het zeer groote onderscheid tusschen het product van knoeien en vervalschen eenerzijds en surrogaten anderzijds miskend. De kunstboterindustrie brengt een artikel in den handel, dat, al is het geen boter, nochtans voor een zeer gewaardeerd voedingsmiddel wordt gehouden, terwijl meel waarbij men krijt, koffie waarbij men chicorei, en boter waarbij men

stroop of suiker heeft gevoegd, niets anders zijn dan verknoeiide of vervalschte levens- of genotmiddelen.

Wordt al niet ontkend dat de knoeierijen in den boterhandel in het Verslag op blz. 3 vermeld bestaan, er is toch geen sprake van eene industrie, die zich ten doel stelt met suiker bereide boter als een surrogaat in den handel te brengen, en veel minder nog van eene belangrijke concurrentie door dat mengsel aan den boterhandel aangedaan. Op welke wijze door den wetgever tegen vervalsching van levensmiddelen voorzien is of nog zal moeten voorzien worden, is eene vraag, welke, evenals de zoeven besprokene, bij dit wetsontwerp buiten beschouwing kan blijven.

Het doel van dit ontwerp is geen ander dan de *oneerlijke* concurrentie te bestrijden, die de boterindustrie ondervindt door den handel in surrogaten of met surrogaten vermengde boter onder den schijn van echte onvervalschte boter. De voorgestelde bepalingen hebben dan ook niet ten doel en zullen ook niet hebben ten gevolge, de benadeeling der kunstboterindustrie of van den handel in margarine, zij beoogen niets dan het beletten der knoeierijen, die op groote schaal door tusschenpersonen worden gedreven.

Hiertegen werd in het Voorloopig Verslag in het midden gebracht:

1°. dat de wetgever zich niet behoort te mengen in den strijd tusschen twee industrieën;

2°. dat hij, eenmaal op dit spoor, ook andere industrieën en met name de margarine-industrie preventief tegen oneerlijke concurrentie zou behooren te beschermen.

1°. Wat het eerste punt betreft, onthouding is zonder twijfel Regeeringsplicht, zoolang de strijd tusschen twee industrieën, zij het ook met hevigheid, toch met eerlijke wapenen wordt gestreden. Daarom is dan ook het argument betreffende de cultuur van meekrap (blz. 2 van het Verslag) niet overtuigend, omdat de alizarin-industrie zich wel te haren koste heeft uitgebreid, maar niet door zich van den naam der meekrap te bedienen. Hier was dus wel concurrentie maar geene onrechtmatige handeling. Wordt die wel gepleegd, en misbruikt eene opkomende industrie om veld te winnen den naam der oudere, dan kan het voor het Staatsgezag plicht zijn om tusschenbeide te komen, tot handhaving der rechtsorde. Daartoe behoort evenwel de Regeeringsinmenging zich te bepalen. Erkend nu is, dat tegen de zuivelnijverheid met minder eerlijke middelen is gestreden, ja, dat het de margarine-nijverheid gelukt is voor een goed deel juist door die middelen de zuivelnijverheid te verdringen. In dien strijd wordt door het ontwerp partij gekozen niet voor den landbouw, zooals wordt gezegd op blz. 2 van het Verslag, doch wel voor het recht, door te vorderen, dat de strijd gestreden worde met open vizier. Hiertoe bepaalt zich het ontwerp dan ook, want aan de margarine-nijverheid wordt geen andere eisch gesteld, dan dat zij zich van haren eigen naam bediene.

2°. Wanneer nu voor het Staatsgezag het oogenblik gekomen is om in den strijd tusschen twee industrieën waarbij met oneerlijke wapenen wordt gestreden, tusschenbeide te komen, hangt geheel af van omstandigheden. De wetgever behoort bij de vervulling zijner economische taak de maatschappelijke behoeften te raadplegen en eerst dan in te grijpen, wanneer het blijkt, dat het algemeen belang dit eischt. Hij zal dus hebben te letten op de belangrijkheid der in gevaar gebrachte industrie en op den omvang van de concurrentie van het surrogaat. Het in de weegschaal leggen van alle factoren ter beslissing behoort juist tot de vervulling der Regeeringstaak, waarbij geen abstracte formules omtrent Staatsonthouding of Staatsinmenging kunnen dienst doen. Dat door het algemeen belang preventieve voorschriften worden geëischt om de linnen-industrie of den handel in edelgesteenten tegen onrechtmatige concurrentie te beschermen, is, voor zooveel de ondergeteekenden zich bewust zijn, nog door niemand beweerd. En daarom is ook niet overtuigend de bewering op blz. 3 en 4 van het Voorloopig Verslag, dat de Regeering naar de beginselen van dit wetsontwerp bepalingen zou moeten voorstellen om te beletten, dat goedkoopere boter onder den naam van margarine wordt ver-

kocht en deze »bedriegerij der consumenten» te straffen. Wat dit laatste betreft, boven werd er aan herinnerd, dat door dit wetsontwerp de repressieve bepalingen in het Strafwetboek tegen bedrog des koopers niet worden gewijzigd. Voor zooveel de preventieve bepalingen betreft, is evenwel de gevolgtrekking juist dat er, wordt dit wetsontwerp wet, wel preventieve voorschriften zullen zijn tegen het verkoopen van surrogaten onder den naam van boter, maar niet omgekeerd zoodanige bepalingen tegen het verkoopen van boter onder den naam van het surrogaat. Daaraan bestaat echter stellig geene erkende behoefte, en het is zelfs nauwelijks denkbaar, dat zij zich ooit zal voordoen. Wie goedkoopere boter aan den man wil brengen, zal er zich wel voor wachten die te verkoopen onder den naam van het min waardige artikel op gevaar af, dat de koper hem op grond van het strafwetboek wegens bedrog vervolgt, terwijl hij het recht heeft haar onder den naam van het meer waardige artikel, namelijk van boter, te verkoopen. De Regeering acht zich derhalve met het oog op de praktijk volkomen verantwoord ten aanzien van het door haar ingenomen standpunt, waartegen door sommige leden, naar hare overtuiging, ten onrechte werd opgekomen.

§ 3. Is nu met het bovenstaande het doel der voordracht nader uiteengezet, zoo moge nog onderzocht worden in hoever er kans bestaat, dat dit doel zal worden bereikt.

In het Verslag wordt de twijfel uitgesproken of door deze regeling eene prijsverbetering van het Nederlandsche zuivelproduct zal worden verkregen. Te dezen aanzien zij opgemerkt, dat die prijsverbetering uit den aard der zaak niet het directe doel van den wettelijken maatregel mag of kan zijn. Dit doel, het werd boven uiteengezet, is herstel der gestoorde rechtsorde. Zou dit nu wellicht niet tot een direct ingrijpen hebben geleid, zoo er geen directe schade werd geleden door een belangrijken tak der volksnijverheid, toch zal de vraag, of de voorgenomen regeling de resultaten heeft opgeleverd welke men daarvan verwacht, niet worden beslist door de notering der boter, en het doel van het ontwerp zal bereikt zijn wanneer, bleef de prijsverbetering ook achterwege, dit niet langer mede een gevolg zou wezen van de onrechtmatige concurrentie. Dat die concurrentie alleen zou moeten worden tegengegaan met betrekking tot het uitgevoerde product, kan niet worden toegegeven. De binnenlandsche consumtie is toch van zeer groote beteekenis en wettigt op zich zelf reeds de voorgedragen maatregelen, maar bovendien is het zeer waarschijnlijk dat ook in het buitenland, ofschoon daar reeds regelingen als de onderwerpelijke in werking zijn, het enkele feit dat in Nederland van overheidswege tegen knoeierijen in den boterhandel maatregelen worden genomen aan de notering van het Nederlandsche zuivelproduct ten goede zal komen. De invloed, dien de buitenlandsche wetten binnen hun rechtsgebied hebben uitgeoefend, is nog niet met zekerheid te beoordeelen, daar die wetten eerst sedert korten tijd werken. Niet dan met groote omzichtigheid kunnen die wetten worden geraadpleegd met het doel om daaruit bij benadering de werking der voorgestelde regeling op te maken. In de zitting van den Duitschen Rijksdag van 30 November werd door de voorstanders van de wet, zooals zij ten gevolge van hunne verscherpende amendementen in het *Staatsblad* is gekomen, niet toegegeven (1) dat zij haar doel zou hebben gemist, wat door de tegenstanders dier amendementen werd beweerd, maar juist aan die verscherping werd toegeschreven. Om den invloed van regelingen als de onderwerpelijke te beoordeelen, is kennismaking van hetgeen in Engeland heeft plaats gehad nog het meest ter zake dienende. Blijkens de hierboven medegedeelde statistiek is in 1888, in vergelijking met 1887, de invoer van margarine verminderd.

(1) Een der voorstanders der wet, de afgevaardigde NOBLE, liet zich uit als volgt:

Ich nehme keineswegs an dass es in der Absicht derer, welche dem Kunstbuttergesetz zugestimmt haben, gelegen habe, in irgend welcher Weise direct vertheuernd auf den Preis der Naturbutter einzuwirken. Entschieden nicht, meine Herren. . . . Ich habe ein ganz specielles und bestimmtes Princip verfolgt, und zwar das, dass ich die Grenzlinie zwischen Naturbutter und Kunstbutter deutlich gezogen zu sehen wünschte.

Ondanks de minder aangevoerde hoeveelheid werd zij in het afgelopen jaar op de Londensche markt lager genoteerd dan in 1887 (n.l. 66½ cent per kilogram tegen 70 cent in 1887). Dit kan blijkens den gemiddelden prijs der boter op genoemde markt (f 1.23 per kilogram in 1888 tegen f 1,22 in 1887) niet aan een algemeen achteruitgang der prijzen worden toegeschreven.

Hoogstwaarschijnlijk is dit het gevolg der wet, waardoor het surrogaat nu onder den naam van margarine ter markt moet komen en niet langer de prijzen kan bedingen die er voor betaald werden, toen het onder den naam van butterine met, zij het ook maar de tweede soort, boter kon concurreeren. Voor zoover reeds thans de werking der Engelsche wet kan worden beoordeeld, schijnt zij aan de verwachting te beantwoorden en met goed gevolg aan het surrogaat de plaats te betwisten, die het zich onder een valschen naam had verworven.

Volgens de Engelsche marktberichten heeft de tweede en derde soort boter, met name de Iersche boter, van de wettelijke regeling het meest nut getrokken, omdat zij, die niet de hoogste prijzen kunnen besteden, toch menigmaal nog liever eene mindere soort boter ontvangen dan een product dat nu ten gevolge der wettelijke voorschriften onder zijn eigen naam, margarine, wordt verkocht.

Vermits het de bedoeling is om eene oneerlijke en krachtige concurrentie tegen een belangrijken tak van nijverheid te bestrijden, bestaat er geen aanleiding nu reeds maatregelen als de voorgestelde met betrekking tot kunstkaas te nemen. Van eene concurrentie als de bedoelde door kunstkaas uitgeoefend is toch niet gebleken. De geschiedenis, zoo leest men in het Verslag, heeft bewezen hoe snel eene industrie zich kan ontwikkelen. Naar aanleiding van deze opmerking wordt er nogmaals op gewezen dat het wetsontwerp niet ten doel heeft de ontwikkeling van eenige industrie te belemmeren, maar alleen om te bevorderen, dat de ontwikkeling der margarine-industrie niet door het vertoonen eener valsche vlag plaats hebbe ten koste der boterindustrie.

Artikel 1.

De opmerking dat de definitie van surrogaat achterwege zou kunnen blijven is niet juist. In dit ontwerp komt het nog meer aan op de definitie van het surrogaat dan op die van boter. Er zijn surrogaten van boter die dienen om haar te vervangen en die niet op boter gelijkjen, en tot het weren van deze is dit ontwerp niet bestemd.

Dat het artikel alleen onderscheidt naar de vetbestanddeelen is geheel in overeenstemming met het doel van het ontwerp om de echte boter en kunstboter uit elkander te houden. Het artikel behoeft dus niet eene volkomen theoretisch juiste definitie van boter te geven, maar kan volstaan met eene definitie welke de grenslijn aanwijst tusschen boter en kunstboter. Juister is de bedenking dat het ontwerp door de in dit artikel gegeven definitie, in verband met het in art. 2 gestelde voorschrift tot onwaarheid zou dwingen ten aanzien van surrogaten die geen margarine bevatten. Om aan dit bezwaar te gemoet te komen is in het bij deze memorie gevoegde nader ontwerp van wet de bepaling van art. 2 gewijzigd, zooals hieronder zal worden toegelicht. Het in het Voorloopig Verslag aanbevolen denkbeeld om alleen te verbieden aan het surrogaat den naam van boter te geven en voorts den verkoper vrijheid te laten in de keuze van den naam van het product is onaannemelijk. Er zijn behalve het woord *boter* nog ettelijke andere benamingen, welke zijn gebezigd of die gebezigd zouden kunnen worden, ten einde den indruk te geven dat het te koop aangeboden echte boter is. In Frankrijk heeft zich het geval voorgedaan dat het surrogaat onder den naam van *Dansk* werd uitgesteld, ten einde aan *Deensche* boter te doen gelooven. Het is dus niet mogelijk uitdrukkelijk alle namen op te sommen onder welke het verboden moet zijn het surrogaat ten verkoop aan te bieden, en het is voor het doel dezer wet volstrekt noodzakelijk positief voor te schrijven onder welken naam het surrogaat moet worden aangeduid.

Trouwens zou reeds enkele uitstalling van het surrogaat ook zonder dat daarop eene aanduiding voorkomt, daaraan den schijn van het echte product verzekeren, in strijd met het oogmerk der onderwerpelijke regeling.

Ten aanzien van de uit een strafrechtelijk oogpunt aangevoerde bedenking, dat het ontwerp boter en kunstboter enkel naar de vetbestanddeelen onderscheidt, zoodat boter, ook als er zich stroop of suiker in bevindt, boter zou mogen heeten, is reeds hierboven opgemerkt dat het ontwerp niet ten doel heeft vervalsching van levensmiddelen tegen te gaan. Volkomen te recht werd in het Voorloopig Verslag opgemerkt, dat de repressieve strafbepaling blijft bestaan en dat toepassing van art. 330 van het Wetboek van Strafrecht niet afhangt van den naam waaronder het artikel wordt verkocht, gelijk sub § 2 hierboven is uiteengezet.

Artikel 2.

De mededeeling dat het artikel in zijne oorspronkelijke redactie niet voldoende werd geacht, heeft geleid tot nadere overweging in hoever daarin zou kunnen worden voorzien. Dat het vervoer van surrogaten niet in de regeling kan worden opgenomen en dat het vorderen van geleibijetten en het onderzoek der vervoerd wordende waar niet wenschelijk is, werd in het Voorloopig Verslag toegegeven. Men drong echter aan op een algemeen verbod van levering zonder aanduiding. In het oorspronkelijke ontwerp werd dit niet opgenomen, omdat levering, behalve in openbare verkoopplaatsen, slechts bij uitzondering in het openbaar geschiedt, zoodat controle vanwege de politie niet altijd mogelijk zal zijn, terwijl controle vanwege den koper niet kan worden verwacht, wanneer bij ten aanzien van het verkochte bedrogen is en hij dus toepassing van de repressieve strafbepalingen kan uitlokken. Er bestaat nochtans geen bezwaar bedoeld verbod in de wet op te nemen. Zoo al de controle op overtreding er van slechts betrekkelijk zelden zal kunnen worden uitgeoefend, zal dit verbod, zoo het, zij het ook slechts enkele malen, tot bekeuring aanleiding geeft, toch kunnen strekken om hen, die aan de huizen der particulieren hunne boter rondventen, van het plegen van bedrog af te schrikken. Art. 2, eerste lid, is dienovereenkomstig gewijzigd. In plaats van de woorden: »ten verkoop te hebben», wordt overeenkomstig de in het Voorloopig Verslag gemaakte opmerking, voorgesteld te lezen: »voorhanden te hebben». Ook zijn daarin de woorden: »openbare marktplaats» vervallen, omdat de uitdrukking: »openbare verkoopplaats», moet geacht worden zoowel markten als winkels enz. te omvatten. Die woorden geheel weg te laten is niet aan te bevelen, omdat het zonder aanduiding voorhanden hebben der waar alleen dan moet worden verboden, wanneer dit geschiedt op of in eene openbare verkoopplaats. Dit verbod zou niet gerechtvaardigd zijn, wanneer de goederen bijv. nog in een magazijn waren opgeslagen of zich reeds bevinden in handen van den consument.

Op grond van het bij art. 1 besproken bezwaar met betrekking tot den naam margarine is voor surrogaten de keus gelaten tusschen de woorden surrogaat en margarine. Wie dus een surrogaat heeft dat op boter gelijkjt en dienen kan om haar te vervangen, maar dat andere vetbestanddeelen dan van margarine bevat, zal dit onder den generieken naam surrogaat kunnen aanduiden, gelijk dit natuurlijk ook zal vrijstaan aan hem die margarine te koop aanbiedt. Wel is waar zal ook eerstbedoelde zijn artikel margarine kunnen noemen, zonder de strafbepalingen dezer wet op zich toepasselijk te maken, maar te dezen aanzien wordt in den bestaanden toestand niets veranderd, terwijl hierboven is uiteengezet waarom er geen aanleiding bestaat tegen iedere onrechtmatige concurrentie preventieve strafbepalingen in het leven te roepen. De bedenking in het Verslag geopperd dat de wetgever niet mag dwingen tot eene onware benaming is juist. Daaraan is door de nu aangebrachte wijziging te gemoet gekomen.

Het tweede lid van het artikel in het oorspronkelijk ontwerp is vervallen, ten eerste omdat het zonder aanduiding leveren nu in het algemeen verboden is, en ten andere op de bij artikel 8 aangegeven gronden. Door de aangebrachte wijziging kan het verder bij dit artikel in het Voorloopig Verslag in het midden gebrachte onbesproken blijven.

Alleen worde nog opgemerkt dat het voor de aanduiding der waar niet noodig is onuitwischbare letters te eischen. *Duidelijke* letters zullen aan het doel voldoende beantwoorden.

Artikel 3. (oud)

De bedenkingen tegen dit artikel in het midden gebracht zijn juist voorgekomen. Wanneer door plaatselijke verordening de botermarkt uitsluitend tot den verkoop van boter is bestemd, dan is de bepaling overbodig en wanneer dit niet het geval is en er dus surrogaten mogen verkocht worden, dan is er geen reden om aan het voorhanden hebben daarvan te dier plaatse andere eischen te stellen dan in den winkel.

Artikel 5 (oud), 4 (nieuw).

De redactie van het eerste lid is gewijzigd, ten einde duidelijker te doen uitkomen, dat alle verkoopplaatsen, waar boter of op boter gelijkende waren voorhanden zijn voor de ambtenaren der controle toegankelijk moeten wesen. De woorden: »tegen den wil der gebruikers» zijn niet onmisbaar, maar het is beter eene dergelijke bepaling te behouden, omdat daardoor blijkt, dat een soortgelijk geval aanwezig is als in art. 158 der Grondwet is bedoeld. Ten einde geheel in overeenstemming te blijven met dat artikel, is echter het woord »bewoner» ingelascht, terwijl het met dit doel voor oogen niet noodig is ook van eigenaars te spreken. Met hetgeen in het Voorloopig Verslag is aangevoerd ten gunste van de bepaling van het tweede lid kunnen de ondergeteekenden zich gereedelijk vereenigen.

Artikel 6 (oud), 5 (nieuw).

Op welke wijze en tot welke grootte de monsters genomen zullen worden zal bij de instructie der ambtenaren in artikel 3 bedoeld, zijn te regelen. Wel is het wenschelijk voorgekomen, om ingevolge den wenk in het Voorloopig Verslag gegeven, het recht op schadevergoeding wegens het genomen monster uitdrukkelijk in de wet op te nemen. Dat er van dit recht veel gebruik zal worden gemaakt, is niet waarschijnlijk, daar eene hoeveelheid van 50 grammen voldoende is voor een behoorlijk chemisch onderzoek. Is echter het recht op schadevergoeding gegeven, dan behoeft ook niets te weerhouden om zoo noodig het monster grooter te nemen. Het artikel is dienovereenkomstig aangevuld.

De redactie van het eerste lid is in overeenstemming gebracht met de nieuwe redactie van art. 2 en met het te dier plaatse aangeteekende, terwijl de nieuwe redactie van het tweede lid verband houdt met het doen vervallen van art. 3 (oud).

Artikel 7 (oud), 6 (nieuw).

De bovenbedoelde instructie betreffende de wijze van het nemen van monsters zal zoodanige voorschriften moeten bevatten dat het zich mededeelen van de warmte van het zegellak aan het monster op afdoende wijze wordt tegengegaan.

De eerst-ondergeteekende stelt zich voor aan de landbouw-proefstations het onderzoek der monsters op te dragen. Vooralsnog bestaat er wel slechts één proefstation, maar vermoedelijk zullen er vóór het in werking treden dezer wet, vier stations geopend zijn. Mocht er, wat thans niet waarschijnlijk wordt geacht, behoefte ontstaan aan meer onderzoekers, dan zullen daarvoor beproefde scheidkundigen zijn aan te wijzen.

Volstrekte zekerheid of er niet in eene partij boter een betrekkelijk gering percentage vetbestanddeelen, niet van melk afkomstig, aanwezig zijn, is inderdaad niet te verkrijgen, maar wel bestaat er zekerheid van ontdekking van vermenging met vreemde vetten, wanneer die is geschied op zoodanige schaal, dat er noemenswaardig voordeel mede te behalen is. De geraadpleegde deskundigen zijn van oordeel, dat onder de 10 pct. die vetbestanddeelen niet kunnen ontdekt worden, en boven de 25 pct. steeds te constateeren zijn.

Ook den ondergeteekenden komt het voor, dat de leiding der ambtenaren van het openbaar ministerie niet kan worden gemist in eene procedure, waarin het aankomt op het constateeren der identiteit. Daar het onderzoek wordt opgedragen aan de directeuren der proefstations, die bij hunne benoeming zullen worden beëdigd, vervalt vanzelve de beëdiging voor elk onderzoek.

Artikel 8 (oud), 7 (nieuw).

Tegen verzwaring der straf, in geval van recidive bestaat geen bedenking. Te dien einde is aan artikel 8 een nieuw lid toegevoegd, in verband waarmede het in het eerste lid gestelde maximum der hechtenis is verminderd tot twee maanden.

Niet geheel juist schijnt het bezwaar, dat de buitenlandsche boterfabrikant straffeloos het verbod van het tweede lid van art. 2 zou kunnen overtreden.

Behalve dat de straf zou kunnen worden ten uitvoer gelegd, wanneer de buitenlandsche veroordeelde hier in het land kwam, zal de straf der openbaarmaking van het vonnis op hem kunnen worden toegepast.

Vermits in dit vonnis zal worden vermeld, dat de binnenlandsche winkelier, die van verdere rechtsvervolgung werd ontslagen, van hem gekocht heeft, zal ook de naam van dien winkelier in het vonnis worden vermeld, wat dezen wel zal afschrikken van verdere bestellingen bij bedoelden buitenlandschen fabrikant. Voor praktijken als waarop in het Voorloopig Verslag werd gedoeld, schijnt dus geen wezenlijk gevaar te bestaan.

Het tweede lid is in dier voege gewijzigd dat het den beklaagde zal vrijstaan door alle middelen rechtens zijne goede trouw te bewijzen. Of daarvoor het bewijs der identiteit zal worden gevorderd is eene vraag, welke aan den rechter behoort te worden overgelaten. De speciale bepaling van het tweede lid van art. 2 moest, behalve om de te dier plaatse aangevoerde reden, op grond van de wijziging van dit artikel vervallen.

Artikel 9 (oud), 8 (nieuw).

Op de daarvoor in het Voorloopig Verslag aangevoerde gronden is het voorschrift facultatief gesteld.

*De Minister van Waterstaat, Handel
en Nijverheid,*

HAVELAAR.

De Minister van Justitie,
RUYSS VAN BEERENBROEK.